

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ

ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΠΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ 817 (1993) ΚΑΙ 845 (1993),
ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΟΥ 1995,
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Το Πρώτο Μέρος, η Ελληνική Δημοκρατία (το «Πρώτο Μέρος») και το Δεύτερο Μέρος, που έγινε δεκτό στα Ηνωμένα Έθνη σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών 47/225 της 8ης Απριλίου 1993 (το «Δεύτερο Μέρος»), αναφερόμενα από κοινού ως «τα Μέρη»,

- Υπενθυμίζοντας τις αρχές και τους σκοπούς του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι του 1975, των σχετικών Πράξεων του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη («ΟΑΣΕ») και τις αξίες και αρχές του Συμβουλίου της Ευρώπης,

- Καθοδηγούμενα από το πνεύμα και τις αρχές της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και της αξιοπρέπειας,

- Συμμορφούμενα με τις διατάξεις του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και ιδιαίτερα εκείνες που αναφέρονται στην υποχρέωση των Κρατών να απέχουν στις διεθνείς τους σχέσεις από την απειλή ή χρήση βίας κατά της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε Κράτους,

- Τονίζοντας την πλήρη δέσμευσή τους στις αρχές του απαραβίαστου των συνόρων και της εδαφικής ακεραιότητας των Κρατών που έχουν ενσωματωθεί στην Τελική Πράξη του Ελσίνκι του 1975,

- Επιβεβαιώνοντας το υφιστάμενο σύνορο μεταξύ τους, ως ένα διαρκές διεθνές σύνορο,

- Τελώντας σε πλήρη συμφωνία ως προς την ανάγκη ενίσχυσης της ειρήνης, της σταθερότητας, της ασφάλειας και την περαιτέρω προώθηση της συνεργασίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη,

- Επιθυμώντας να ενισχύσουν ένα κλίμα εμπιστοσύνης και σχέσεων καλής γειτονίας στην περιοχή και να τερματίσουν οριστικά οιοδήποτε εχθρικές συμπεριφορές που τυχόν επιμένουν και συμφωνώντας ως προς την ανάγκη να απέχουν από οποιαδήποτε μορφή αλυτρωτισμού και αναθεωρητισμού,

- Υπενθυμίζοντας την υποχρέωσή τους, σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Δίκαιο, να μην παρεμβαίνουν, με οιοδήποτε πρόσχημα ή τρόπο στις εσωτερικές υποθέσεις και στη δικαιοδοσία του άλλου,

- Υπογραμμίζοντας επίσης τη σημασία της ανάπτυξης φιλικών σχέσεων μεταξύ των Κρατών και της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,

- Επιλύοντας τις διαφορές σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας 817 (1993) της 7ης Απριλίου 1993 και 845 (1993) της 18ης Ιουνίου 1993, καθώς και με το Άρθρο 5 της Ενδιάμεσης Συμφωνίας της 13ης Σεπτεμβρίου 1995 με αξιοπρεπή και βιώσιμο τρόπο, έχοντας κατά νου τη σπουδαιότητα του ζητήματος και τις ευαισθησίες κάθε Συμβαλλόμενου Μέρους,

- Λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης 47/225 της 8ης Απριλίου 1993,

- Λαμβάνοντας υπόψη την Ενδιάμεση Συμφωνία, το Μνημόνιο περί Πρακτικών Μέτρων της 13ης Οκτωβρίου 1995, που υπεγράφη στο πλαίσιο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας, το Μνημόνιο για την αμοιβαία εγκαθίδρυση Γραφείων Συνδέσμων στα Σκόπια και στην Αθήνα της 20ης Οκτωβρίου 1995 καθώς επίσης και τη διαδικασία των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης («ΜΟΕ»),

- Τονίζοντας την ισχυρή βούλησή τους για αμοιβαία φιλία, καλή γειτονία και εταιρική σχέση συνεργασίας,

- Δεσμευόμενα να ενισχύσουν, να διευρύνουν και να εμβαθύνουν τις διμερείς τους σχέσεις και να θέσουν σταθερά θεμέλια για την εδραίωση και τον σεβασμό των σχέσεων καλής γειτονίας και την ανάπτυξη της συνολικής διμερούς τους συνεργασίας,

- Επιδιώκοντας να ενισχύσουν και να διευρύνουν τη διμερή συνεργασία και να την αναβαθμίσουν στο επίπεδο μιας στρατηγικής εταιρικής σχέσης στους τομείς της γεωργίας, της πολιτικής προστασίας, της άμυνας, της οικονομίας, της ενέργειας, του περιβάλλοντος, της βιομηχανίας, των υποδομών, των επενδύσεων, των πολιτικών σχέσεων, του τουρισμού, του εμπορίου, της διασυννοριακής συνεργασίας και των μεταφορών, αξιοποιώντας επίσης τα υπάρχοντα ΜΟΕ,

Συμφώνησαν ως ακολούθως :

ΜΕΡΟΣ 1

ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΠΕΡΙ ΤΟ ΟΝΟΜΑ,
ΤΩΝ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ
ΑΥΤΟ ΚΑΙ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΚΑΛΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ
ΑΡΘΡΟ 1

1. Η παρούσα Συμφωνία είναι τελική και από τη θέση της σε ισχύ τερματίζει την Ενδιάμεση Συμφωνία μεταξύ των Μερών που υπεγράφη στη Νέα Υόρκη στις 13 Σεπτεμβρίου 1995.
2. Τα Μέρη αναγνωρίζουν ως δεσμευτικό το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων που διεξήχθησαν υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, στις οποίες και τα δύο Μέρη έχουν δεσμευθεί κατ' εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών 817 (1993) και 845 (1993) καθώς επίσης και της Ενδιάμεσης Συμφωνίας του 1995.
3. Σύμφωνα με τις διαπραγματεύσεις αυτές έχουν γίνει αμοιβαίως αποδεκτά και συμφωνηθεί τα ακόλουθα:
  - α) Το επίσημο όνομα του Δεύτερου Μέρους θα είναι «Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας», το οποίο θα είναι το συνταγματικό όνομα του Δεύτερου Μέρους και θα χρησιμοποιείται *erga omnes*, όπως προβλέπεται στην παρούσα Συμφωνία. Το σύντομο όνομα του Δεύτερου Μέρους θα είναι «Βόρεια Μακεδονία».
  - β) Η ιθαγένεια του Δεύτερου Μέρους θα είναι Μακεδονική/πολίτης της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας, και θα εγγράφεται έτσι σε όλα τα ταξιδιωτικά έγγραφα.
  - γ) Η επίσημη γλώσσα του Δεύτερου Μέρους θα είναι η «Μακεδονική γλώσσα», όπως αναγνωρίστηκε από την Τρίτη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Τυποποίηση των Γεωγραφικών Ονομάτων, που διεξήχθη στην Αθήνα το 1977, και περιγράφεται στο Άρθρο 7 (3) και (4) της παρούσας Συμφωνίας.
  - δ) Οι όροι «Μακεδονία» και «Μακεδόνας» έχουν την έννοια που αποδίδεται στο Άρθρο 7 της παρούσας Συμφωνίας.
  - ε) Οι κωδικοί χώρας για τις πινακίδες αυτοκινήτων του Δεύτερου Μέρους θα είναι ΝΜ ή ΝΜΚ. Για όλους τους άλλους σκοπούς, κωδικοί χώρας παραμένουν οι ΜΚ και ΜΚΔ, όπως επισήμως αποδόθηκαν από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης («ΔΟΤ»).
  - ζ) Ο επιθετικός προσδιορισμός για το Κράτος, τα επίσημα όργανά του, και τις άλλες δημόσιες οντότητες θα ευθυγραμμίζεται με το επίσημο όνομα του Δεύτερου Μέρους ή το σύντομο όνομα, ήτοι, «της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας» ή «της Βόρειας Μακεδονίας». Άλλες χρήσεις επιθέτου περιλαμβανομένων εκείνων που αναφέρονται σε ιδιωτικές οντότητες και δρώντες που δεν σχετίζονται με το Κράτος και τις δημόσιες οντότητες, δεν έχουν συσταθεί με νόμο και δεν απολαμβάνουν οικονομικής υποστήριξης από το Κράτος για δραστηριότητες στο εξωτερικό, δύνανται να ευθυγραμμίζονται με το Άρθρο 7 (3) και (4). Η χρήση επιθέτου για δραστηριότητες δύνανται να ευθυγραμμίζεται με το Άρθρο 7 (3) και (4). Τούτο δεν επηρεάζει τη διαδικασία που καθιερώθηκε με το Άρθρο 1 (3) (θ) και τα σύνθετα ονόματα των πόλεων που υφίστανται κατά την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας Συμφωνίας.
  - η) Το Δεύτερο Μέρος θα υιοθετήσει το «Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας» ως το επίσημο όνομά του και τις ορολογίες που αναφέρονται στο Άρθρο 1(3) μέσω της εσωτερικής του διαδικασίας του που είναι και δεσμευτική και αμετάκλητη, και συνεπάγεται την τροποποίηση του Συντάγματος όπως συμφωνήθηκε στην παρούσα Συμφωνία.
  - θ) Σε σχέση με τα προαναφερόμενα όνομα και ορολογίες στις εμπορικές ονομασίες τα εμπορικά σήματα και τις επωνυμίες, τα Μέρη συμφωνούν να υποστηρίξουν και να ενθαρρύνουν τις επιχειρηματικές κοινότητές τους να θεσμοθετήσουν έναν ειλικρινή, δομημένο και με καλή πίστη διάλογο, στο πλαίσιο του οποίου θα επιδιώξουν και θα επιτύχουν αμοιβαίως αποδεκτές λύσεις στα θέματα που πηγάζουν από τις εμπορικές ονομασίες, τα εμπορικά σήματα και τις επωνυμίες και όλα τα σχετικά ζητήματα σε διμερές και δι-

εθνές επίπεδο. Για την υλοποίηση των προαναφερόμενων διατάξεων, θα δημιουργηθεί μία διεθνής ομάδα ειδικών η οποία θα αποτελείται από εκπροσώπους των δύο Κρατών στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΕΕ») με την κατάλληλη συμβολή των Ηνωμένων Εθνών και του ΔΟΤ. Αυτή η ομάδα ειδικών θα συγκροτηθεί εντός του 2019 και θα ολοκληρώσει τις εργασίες της εντός τριών ετών. Τίποτα στο Άρθρο 1 (3) (θ) δεν θα επηρεάσει την παρούσα εμπορική χρήση μέχρις ότου εξευρευθεί αμοιβαία συμφωνία όπως προβλέπεται σε αυτήν την παράγραφο.

4. Με την υπογραφή της παρούσας Συμφωνίας, τα Μέρη θα προβούν στα ακόλουθα βήματα:

α) Το Δεύτερο Μέρος, χωρίς καθυστέρηση, θα καταθέσει τη Συμφωνία στο Κοινοβούλιο του για κύρωση.

β) Σε συνέχεια της κύρωσης της παρούσας Συμφωνίας από το Κοινοβούλιο του Δεύτερου Μέρους, το Δεύτερο Μέρος θα γνωστοποιήσει στο Πρώτο Μέρος ότι το Κοινοβούλιό του έχει κυρώσει τη Συμφωνία.

γ) Το Δεύτερο Μέρος, εφόσον το αποφασίσει, θα διεξαγάγει δημοψήφισμα.

δ) Το Δεύτερο Μέρος θα ξεκινήσει τη διαδικασία των συνταγματικών τροποποιήσεων όπως προβλέπεται στην παρούσα Συμφωνία.

ε) Το Δεύτερο Μέρος θα ολοκληρώσει **in toto τις συνταγματικές** τροποποιήσεις έως το τέλος του 2018.

ζ) Μόλις το Δεύτερο Μέρος γνωστοποιήσει την ολοκλήρωση των προαναφερόμενων συνταγματικών τροποποιήσεων και όλων των εσωτερικών νομικών διαδικασιών του προκειμένου να τεθεί σε ισχύ η παρούσα Συμφωνία, το Πρώτο Μέρος θα κυρώσει χωρίς καθυστέρηση την παρούσα Συμφωνία.

5. Από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, τα Μέρη θα χρησιμοποιούν το όνομα και τις ορολογίες του Αρθρου 1(3) σε όλους τους σχετικούς διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς Οργανισμούς, θεσμούς και fora, περιλαμβανομένων όλων των συναντήσεων και αλληλογραφίας, και σε όλες τις διμερείς σχέσεις τους με όλα τα Κράτη-Μέλη των Ηνωμένων Εθνών.

6. Ειδικότερα, αμέσως μετά τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, το Δεύτερο Μέρος θα:

α) Γνωστοποιήσει σε όλους τους διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς Οργανισμούς, θεσμούς και fora στους οποίους είναι μέλος ότι τέθηκε σε ισχύ η παρούσα Συμφωνία, και θα ζητήσει όλοι αυτοί οι Οργανισμοί, θεσμοί και fora στο εξής να υιοθετήσουν και να χρησιμοποιούν το όνομα και τις ορολογίες που αναφέρονται στο Άρθρο 1(3) της παρούσας Συμφωνίας για όλες τις χρήσεις και για όλους τους σκοπούς. Και τα δύο Μέρη επίσης θα αναφέρονται στο Δεύτερο Μέρος σύμφωνα με το Άρθρο 1(3) σε όλες τις επικοινωνίες τους προς, με και εντός αυτών των Οργανισμών, θεσμών και fora.

β) Γνωστοποιήσει σε όλα τα Κράτη-Μέλη των Ηνωμένων Εθνών τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας και θα ζητήσει από αυτά να υιοθετήσουν και να χρησιμοποιούν το όνομα και τις ορολογίες που αναφέρονται στο Άρθρο 1(3) της παρούσας Συμφωνίας για όλες τις χρήσεις και όλους τους σκοπούς, περιλαμβανομένων όλων των διμερών σχέσεων τους και επικοινωνιών.

7. Από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας και με την επιφύλαξη των διατάξεων του Αρθρου 1(9) και (10), οι όροι «Μακεδονία», «Δημοκρατία της Μακεδονίας», «ΠΓΔ της Μακεδονίας», «ΠΓΔ Μακεδονίας» σε μεταφρασμένη ή αμετάφραστη εκδοχή, καθώς και το προσωρινό όνομα «η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» και το ακρωνύμιο «πΓΔΜ» θα σταματήσουν να χρησιμοποιούνται για να αναφέρονται στο Δεύτερο Μέρος σε οιοδήποτε επίσημο πλαίσιο.

8. Από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας και λαμβάνοντας υπόψη το Άρθρο 1(9) και (10), τα Μέρη θα χρησιμοποιούν το όνομα και τις ορολογίες του Αρθρου 1(3) για όλες τις χρήσεις και για όλους τους σκοπούς **erga omnes, ήτοι, εσωτερικά**, σε όλες τις διμερείς σχέσεις τους και σε όλους τους περι-

φερειακούς και διεθνείς Οργανισμούς και θεσμούς.

9. Από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, το Δεύτερο Μέρος χωρίς καθυστέρηση σύμφωνα με τη χρηστή διοικητική πρακτική θα πάρει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε οι αρμόδιες Αρχές της χώρας στο εξής εσωτερικά να χρησιμοποιούν το όνομα και τις ορολογίες του Άρθρου 1(3) της παρούσας Συμφωνίας σε όλα τα νέα επίσημα έγγραφα, αλληλογραφία και συναφές υλικό.

10. Σε ό,τι αφορά την εγκυρότητα των υφιστάμενων εγγράφων και υλικού που εκδόθηκαν από τις Αρχές του Δεύτερου Μέρους, τα Μέρη συμφωνούν ότι θα υπάρξουν δύο μεταβατικές περιόδους, μία «τεχνική» και μία «πολιτική»:

α) Η «τεχνική» μεταβατική περίοδος θα αφορά όλα τα επίσημα έγγραφα και υλικό της Δημόσιας Διοίκησης του Δεύτερου Μέρους για διεθνή χρήση και εκείνα για εσωτερική χρήση που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο εξωτερικό. Αυτά τα έγγραφα και υλικό θα ανανεωθούν σύμφωνα με το όνομα και τις ορολογίες που αναφέρονται στο Άρθρο 1(3) της παρούσας Συμφωνίας το αργότερο εντός πέντε ετών από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας.

β) Η «πολιτική» μεταβατική περίοδος θα αφορά όλα τα έγγραφα και υλικό αποκλειστικά για εσωτερική χρήση στο Δεύτερο Μέρος. Η έκδοση των εγγράφων και υλικού που εμπíπουν σε αυτή την κατηγορία σύμφωνα με το Άρθρο 1(3) θα ξεκινά στο άνοιγμα κάθε διαπραγματευτικού κεφαλαίου της ΕΕ στο συναφές πεδίο, και θα ολοκληρώνεται εντός πέντε ετών από τότε.

11. Οι διαδικασίες για την ταχεία τροποποίηση του Συντάγματος του Δεύτερου Μέρους, προκειμένου να υλοποιηθούν πλήρως οι διατάξεις της παρούσας Συμφωνίας, θα ξεκινήσουν με την κύρωση της παρούσας Συμφωνίας από το Κοινοβούλιό του ή σε συνέχεια δημοψηφίσματος, εάν το Δεύτερο Μέρος αποφασίσει να το διεξαγάγει.

12. Το όνομα και οι ορολογίες όπως αναφέρονται στο Άρθρο 1 της παρούσας Συμφωνίας θα ενσωματωθούν στο Σύνταγμα του Δεύτερου Μέρους. Η αλλαγή αυτή θα γίνει εν bloc με μία τροποποίηση. Κατ' εφαρμογή αυτής της τροποποίησης, το όνομα και οι ορολογίες θα αλλάζουν αντιστοίχως σε όλα τα άρθρα του Συντάγματος. Επιπροσθέτως, το Δεύτερο Μέρος θα προβεί στις κατάλληλες τροποποιήσεις του Προοιμίου, του Άρθρου 3 και του Άρθρου 49, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος.

13. Σε περίπτωση σφαλμάτων, λαθών, παραλείψεων στην ορθή αναφορά του ονόματος και των ορολογιών που αναφέρονται στο Άρθρο 1(3) της παρούσας Συμφωνίας στο πλαίσιο των διεθνών, πολυμερών και περιφερειακών Οργανισμών, θεσμών, αλληλογραφίας, συναντήσεων και fora καθώς και σε όλες τις διμερείς σχέσεις του Δεύτερου Μέρους με τρίτα Κράτη και οντότητες, οιοδήποτε από τα Μέρη δύναται να ζητήσει την άμεση διόρθωσή τους και την αποφυγή παρόμοιων σφαλμάτων στο μέλλον.

ΑΡΘΡΟ 2

1. Το Πρώτο Μέρος συμφωνεί να μην αντιπαχθεί στην υποψηφιότητα ή την ένταξη του Δεύτερου Μέρους, υπό το όνομα και τις ορολογίες του Άρθρου 1 (3) της παρούσας Συμφωνίας, σε διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς Οργανισμούς και θεσμούς, όπου το Πρώτο Μέρος είναι μέλος.

2. Το Δεύτερο Μέρος θα επιδιώκει ένταξη σε διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς Οργανισμούς και θεσμούς υπό το όνομα και τις ορολογίες του Άρθρου 1 (3) της παρούσας Συμφωνίας.

3. Από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας κατ' εφαρμογήν του Άρθρου 1 αυτής, το Πρώτο Μέρος θα κυρώσει οποιαδήποτε Συμφωνία προσχώρησης του Δεύτερου Μέρους σε διεθνείς Οργανισμούς, στους οποίους το Πρώτο Μέρος είναι μέλος.

4. Ειδικότερα αναφορικά με τις διαδικασίες ένταξης του Δεύτερου Μέρους στην ΕΕ και τον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO), θα εφαρμοστούν τα ακόλουθα:

α. Το Δεύτερο Μέρος θα επιδιώξει ένταξη στο NATO και την ΕΕ υπό το όνομα και τις ορολογίες του Άρθρου 1 της παρούσας Συμφωνίας. Η προσχώρηση στο NATO και την ΕΕ θα λάβει χώρα υπό το ίδιο όνομα και ορολογίες.

β. Με τη λήψη της γνωστοποίησης της κύρωσης της παρούσας Συμφωνίας από το Κοινοβούλιο του Δεύτερου Μέρους, το Πρώτο Μέρος χωρίς καθυστέρηση :

(i) θα γνωστοποιήσει στον Πρόεδρο του Συμβουλίου της ΕΕ ότι υποστηρίζει την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων του Δεύτερου Μέρους στην ΕΕ υπό το όνομα και τις ορολογίες του Άρθρου 1 της παρούσας Συμφωνίας.

(ii) θα γνωστοποιήσει στο Γενικό Γραμματέα του NATO ότι υποστηρίζει να απευθυνθεί από το NATO προς το Δεύτερο Μέρος πρόσκληση προσχώρησης. Η εν λόγω υποστήριξη εκ μέρους του Πρώτου Μέρους τελεί υπό τους όρους, πρώτον, της έκβασης δημοψηφίσματος συνάδουσας με την παρούσα Συμφωνία, εάν το Δεύτερο Μέρος αποφασίσει τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και, δεύτερον, της ολοκλήρωσης των συνταγματικών τροποποιήσεων, που προβλέπονται στην παρούσα Συμφωνία. Με τη λήψη της γνωστοποίησης από το Δεύτερο Μέρος αναφορικά με την ολοκλήρωση όλων των εσωτερικών νομικών διαδικασιών του για τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, περιλαμβανομένου ενδεχόμενου εθνικού δημοψηφίσματος με έκβαση συνάδουσα με την παρούσα Συμφωνία και με την ολοκλήρωση των τροποποιήσεων στο Σύνταγμα του Δεύτερου Μέρους, το Πρώτο Μέρος θα κυρώσει το Πρωτόκολλο προσχώρησης του Δεύτερου Μέρους στο NATO. Η εν λόγω κυρωτική διαδικασία θα ολοκληρωθεί μαζί με τη διαδικασία κύρωσης της παρούσας Συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 3

1. Τα Μέρη δια της παρούσης επιβεβαιώνουν το υφιστάμενο κοινό τους σύνορο ως διαρκές και απαραβίαστο διεθνές σύνορο. Κανένα από τα Μέρη δεν θα προβάλλει ή υποστηρίξει οιοδήποτε διεκδικήσεις για οιοδήποτε τμήμα της επικράτειας του άλλου Μέρους ή διεκδικήσεις για αλλαγή στο υφιστάμενο κοινό τους σύνορο. Επιπροσθέτως, κανένα από τα Μέρη δεν θα υποστηρίξει οιοδήποτε παρόμοιες διεκδικήσεις που μπορεί να εγερθούν από οιοδήποτε τρίτο μέρος.

2. Έκαστο Μέρος δεσμεύεται να σέβεται την κυριαρχία, την εδαφική ακεραιότητα και την πολιτική ανεξαρτησία του άλλου Μέρους. Κανένα από τα Μέρη δεν θα υποστηρίξει οιοδήποτε δράσεις οιοδήποτε τρίτου μέρους που στρέφονται κατά της κυριαρχίας, της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας του άλλου Μέρους.

3. Τα Μέρη θα απέχουν, σύμφωνα με τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, από την απειλή ή χρήση βίας, περιλαμβανομένης της απειλής ή χρήσης βίας που αποσκοπεί στην παραβίαση του υφιστάμενου κοινού συνόρου τους.

4. Τα Μέρη δεσμεύονται να μην επιχειρούν, υποκινούν, υποστηρίζουν και/ή ανέχονται οιοδήποτε πράξεις ή δραστηριότητες μη φιλικού χαρακτήρα που στρέφονται κατά του άλλου Μέρους. Κανένα από τα Μέρη δεν θα επιτρέπει να χρησιμοποιείται η επικράτειά του κατά του άλλου Μέρους από οιοδήποτε τρίτο κράτος, Οργανισμό, ομάδα ή άτομο που προβαίνει ή αποπειράται να προβεί σε ανατρεπτικές, αποσχιστικές δράσεις ή δράσεις ή δραστηριότητες που απειλούν καθ' οιονδήποτε τρόπο την ειρήνη, τη σταθερότητα ή την ασφάλεια του άλλου Μέρους. Έκαστο Μέρος θα κοινοποιεί χωρίς καθυστέρηση στο άλλο Μέρος οιαδήποτε πληροφορία κατέχει αναφορικά με οιοδήποτε παρόμοιες πράξεις ή προθέσεις.

ΑΡΘΡΟ 4

1. Έκαστο Μέρος δια της παρούσης αναλαμβάνει τη δέσμευση και δηλώνει επίσημα ότι τίποτα στο Σύνταγμα του, όπως ισχύει σήμερα ή θα τροποποιηθεί στο μέλλον, μπορεί ή θα μπορούσε να ερμηνευθεί ότι αποτελεί ή θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για οποιαδήποτε διεκδίκηση οιασδήποτε περιοχής δεν περιλαμβάνεται στα υφιστάμενα διεθνή του σύνορα,

2. Έκαστο Μέρος δεσμεύεται να μην προβαίνει σε ή επιτρέπει οιοδήποτε αλυτρωτικές δηλώσεις και δεν θα υιοθετεί οιοδήποτε παρόμοιες δηλώσεις από εκείνους που φέρονται να δρουν για λογαριασμό ή για το συμφέρον του Μέρους,

3. Έκαστο Μέρος δεσμεύεται δια της παρούσης και επίσημα δηλώνει ότι τίποτα στο Σύνταγμα του όπως ισχύει σήμερα ή θα τροποποιηθεί στο μέλλον, μπορεί ή θα μπορούσε να ερμηνευθεί ότι αποτελεί ή θα αποτελέσει ποτέ τη βάση για παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις του άλλου Μέρους σε οιαδήποτε μορφή και για οιοδήποτε λόγο, περιλαμβανομένης της προστασίας του καθεστώτος και των δικαιωμάτων οιοδήποτε προσώπων δεν είναι πολίτες του.

ΑΡΘΡΟ 5

1. Κατά το χειρισμό των υποθέσεων τους τα Μέρη θα εμφορούνται από το πνεύμα και τις αρχές της δημοκρατίας, των θεμελιωδών ελευθεριών, τον σεβασμό των δικαιωμάτων

και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου και το κράτος δικαίου, σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών², τη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων³, τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού⁴, την Τελική Πράξη του Ελσίνκι, το Κείμενο της Συνάντησης της Κοπεγχάγης της Διάσκεψης για την Ανθρώπινη Διάσταση της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και την Χάρτα των Παρισίων για μια Νέα Ευρώπη, και άλλες διεθνείς συμφωνίες και κείμενα στις οποίες είναι μέλη και τα δύο Μέρη.

2. Καμία από τις διατάξεις των κειμένων που παρατίθενται στην ανωτέρω παράγραφο 1 δεν θα ερμηνευθεί ως παρέχουσα οποιοδήποτε δικαίωμα σε οιοδήποτε Μέρος για δράση αντίθετη προς τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, ή της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της εδαφικής ακεραιότητας των Κρατών.

ΑΡΘΡΟ 6

1. Με στόχο την ενίσχυση των φιλικών διμερών σχέσεων κάθε Μέρος θα λάβει αμέσως αποτελεσματικά μέτρα προκειμένου να απαγορεύσει εχθρικές δραστηριότητες, ενέργειες ή προπαγάνδα από κρατικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες αμέσως ή εμμέσως ελεγχόμενες από το κράτος και για την πρόληψη δραστηριοτήτων που πιθανόν να υποδαυλίζουν τον σωβινισμό, την εχθρότητα, τον αλυτρωτισμό και τον αναθεωρητισμό εναντίον του άλλου Μέρους. Εάν συμβούν τέτοιου είδους δραστηριότητες, τα Μέρη θα λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα.

2. Έκαστο Μέρος θα λάβει αμελλητί αποτελεσματικά μέτρα για να αποθαρρύνει και να αποτρέπει οιοδήποτε πράξεις από ιδιωτικές οντότητες που πιθανόν υποδαυλίζουν την βία, το μίσος ή την εχθρότητα εναντίον του άλλου μέρους. Εάν μια ιδιωτική οντότητα στο έδαφος ενός Μέρους εμπλακεί σε τέτοιου είδους δραστηριότητες εν αγνοία του εν λόγω Μέρους, αυτό το Μέρος, μόλις λάβει γνώση αυτών των ενεργειών, θα λάβει αμελλητί όλα τα απαραίτητα μέτρα που του παρέχει ο νόμος.

3. Έκαστο Μέρος θα αποτρέπει και θα αποθαρρύνει ενέργειες, περιλαμβανομένων των προπαγανδιστικών, από ιδιωτικές οντότητες που πιθανόν υποδαυλίζουν τον σωβινισμό, την εχθρότητα, τον αλυτρωτισμό και τον αναθεωρητισμό σε βάρος του άλλου Μέρους.

ΑΡΘΡΟ 7

1. Τα Μέρη αναγνωρίζουν ότι η εκατέρωθεν αντίληψή τους ως προς τους όρους «Μακεδονία» και «Μακεδόνας» αναφέρεται σε διαφορετικό ιστορικό πλαίσιο και πολιτιστική κληρονομιά.

2. Όταν γίνεται αναφορά στο Πρώτο Μέρος, με αυτούς τους όρους νοούνται όχι μόνο η περιοχή και ο πληθυσμός της βόρειας περιοχής του Πρώτου Μέρους, αλλά και τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και ο Ελληνικός πολιτισμός, η ιστορία, η κουλτούρα και η κληρονομιά αυτής της περιοχής από την αρχαιότητα έως σήμερα.

3. Όταν γίνεται αναφορά στο Δεύτερο Μέρος, με αυτούς τους όρους νοούνται η επικράτεια, η γλώσσα, ο πληθυσμός και τα χαρακτηριστικά τους, με τη δική τους ιστορία, πολιτισμό και κληρονομιά, διακριτώς διαφορετικά από αυτά που αναφέρονται στο Άρθρο 7(2).

4. Το Δεύτερο Μέρος σημειώνει ότι η επίσημη γλώσσα του, η Μακεδονική γλώσσα, ανήκει στην ομάδα των Νότιων Σλαβικών γλωσσών. Τα Μέρη σημειώνουν ότι η επίσημη γλώσσα και άλλα χαρακτηριστικά του Δεύτερου Μέρους δεν έχουν σχέση με τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό, την ιστορία, την κουλτούρα και την κληρονομιά της βόρειας περιοχής του Πρώτου Μέρους.

5. Τίποτα στην παρούσα Συμφωνία δεν αποσκοπεί στο να υποτιμήσει καθ' οιονδήποτε τρόπο, ή να αλλοιώσει ή να επηρεάσει τη χρήση από τους πολίτες εκάστου Μέρους.

1. Ηνωμένα Έθνη, Επίσημα Αρχεία της Γενικής Συνέλευσης, Τρίτη Σύνοδος, Μέρος Ι, σελ. 71

2. Ηνωμένα Έθνη, Συλλογή Συνθηκών, τόμος 213, σελ. 221

3. Ibid, τόμος 660, σελ. 195

4. Ibid, τόμος 1577, Αρ. Ι-27531

ΑΡΘΡΟ 8

- Εάν οιοδήποτε από τα Μέρη πιστεύει ότι ένα ή περισσότερα σύμβολα τα οποία συνιστούν μέρος της ιστορικής ή πολιτιστικής κληρονομιάς του χρησιμοποιείται από το άλλο Μέρος, θα θέσει υπ' όψιν του άλλου Μέρους τη χρήση την οποία επικαλείται, και το άλλο Μέρος θα προβεί στις κατάλληλες διορθωτικές ενέργειες για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το ζήτημα και να διασφαλίσει τον σεβασμό στην προαναφερόμενη κληρονομιά.
- Εντός έξι μηνών από τη θέση σε ισχύ της παρούσης Συμφωνίας, **το Δεύτερο Μέρος θα επανεξετάσει το καθεστώς των μνημείων, δημόσιων κτιρίων και υποδομών στην επικράτειά του, και στο μέτρο που αυτά αναφέρονται καθ' οιονδήποτε τρόπο στην αρχαία Ελληνική ιστορία και πολιτισμό που συνιστούν αναπόσπαστο συστατικό της ιστορικής ή πολιτιστικής κληρονομιάς του Πρώτου Μέρους, θα προβεί στις κατάλληλες διορθωτικές ενέργειες για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το ζήτημα και να διασφαλίσει τον σεβασμό στην προαναφερόμενη κληρονομιά.**
- Το Δεύτερο Μέρος δεν θα χρησιμοποιήσει ξανά καθ' οιονδήποτε τρόπο και σε όλες τις μορφές του το σύμβολο που πριν απεικονιζόταν στην προηγούμενη εθνική σημαία του.** Εντός έξι μηνών από τη θέση σε ισχύ της παρούσης Συμφωνίας, **το Δεύτερο Μέρος θα προβεί στην αφαίρεση του συμβόλου που απεικονιζόταν στην προηγούμενη εθνική σημαία του από όλους τους δημόσιους χώρους και δημόσιες χρήσεις στην επικράτειά του.** Αρχαιολογικά τεχνουργήματα δεν εντάσσονται στο πεδίο αυτής της διάταξης.
- Έκαστο Μέρος δεσμεύεται από τις συστάσεις της Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την Τυποποίηση των Γεωγραφικών Ονομάτων σε σχέση με τη χρήση των επίσημων γεωγραφικών ονομάτων και τοπωνυμίων στην επικράτεια του άλλου Μέρους δίδοντας με αυτόν τον τρόπο προτεραιότητα στη χρήση των ενδυνάμων έναντι των εξωνύμων.
- Εντός ενός μηνός από την υπογραφή της παρούσης Συμφωνίας, τα Μέρη θα συζητήσουν με ανταλλαγή διπλωματικών διακοινώσεων, σε ισομερή βάση, μία Κοινή Διεπιστημονική Επιτροπή Εμπειρογνομώνων σε ιστορικά, αρχαιολογικά και εκπαιδευτικά θέματα, για να εξετάσει την αντικειμενική, επιστημονική ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων βασισμένη σε αυθεντικές, τεκμηριωμένες και επιστημονικά στέρεες ιστορικές πηγές και αρχαιολογικά ευρήματα. Οι εργασίες της Επιτροπής θα τελούν υπό την επίβλεψη των Υπουργείων Εξωτερικών των Μερών σε συνεργασία με άλλες αρμόδιες εθνικές αρχές. Η Επιτροπή θα εξετάσει και, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, θα αναθεωρήσει οιαδήποτε σχολικά εγχειρίδια και βοηθητικό σχολικό υλικό όπως χάρτες, ιστορικούς άτλαντες, οδηγούς διδασκαλίας που χρησιμοποιούνται σε έκαστο από τα Μέρη, σύμφωνα με τις αρχές και τους σκοπούς της ΟΥΝΕΣΚΟ και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα θέσει συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα ώστε να διασφαλισθεί ότι σε έκαστο από τα Μέρη κανένα σχολικό εγχειρίδιο ή βοηθητικό σχολικό υλικό σε χρήση το έτος μετά την υπογραφή της παρούσης Συμφωνίας δεν περιέχει αλυτρωτικές/αναθεωρητικές αναφορές. Η Επιτροπή επίσης θα εξετάσει οιοδήποτε νέες εκδόσεις σχολικών εγχειριδίων και βοηθητικού σχολικού υλικού όπως προβλέπεται σε αυτό το Άρθρο. Η Επιτροπή θα συνεδριάζει τακτικά, τουλάχιστον δύο φορές ετησίως, και θα υποβάλει μία Ετήσια Έκθεση για τις δραστηριότητες και τις συστάσεις της προκειμένου να εγκριθούν από το Ανώτατο Συμβούλιο Συνεργασίας, όπως αυτό θα συσταθεί κατ' εφαρμογή του Άρθρου 12.
- Τα Μέρη αναγνωρίζουν ότι οι προαναφερόμενες αμοιβαίως αποδεκτές λύσεις οι οποίες προέκυψαν από τις διαπραγματεύσεις θα συμβάλλουν στην οριστική εδραίωση σχέσεων ειρήνης και καλής γειτονίας στην περιοχή, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών 817 (1993) και 845 (1993).

ΜΕΡΟΣ 2

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΥΟ ΜΕΡΩΝ
ΑΡΘΡΟ 9

- Τα Μέρη συμφωνούν ότι η στρατηγική τους συνεργασία θα επεκταθεί σε όλους τους τομείς όπως η γεωργία, η πολιτική προστασία, η άμυνα, η οικονομία, η ενέργεια, το περιβάλλον, η βιομηχανία, οι υποδομές, οι επενδύσεις, οι πολιτικές σχέσεις, ο τουρισμός, το εμπόριο, η διασυνοριακή συνεργασία και οι μεταφορές. Αυτή η στρατηγική συνεργασία θα αφορά όχι μόνον τους τομείς που περιλαμβάνονται στην παρούσα Συμφωνία αλλά επίσης και εκείνους που μπορεί στο μέλλον να κριθούν επωφελείς και απαραίτητοι σε αμοιότερες τις χώρες. Όλοι αυτοί οι τομείς πρέπει να ενσωματωθούν σε ένα συνολικό Σχέδιο Δράσης κατά την πορεία ανάπτυξης των διμερών σχέσεων.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 10

Από την έναρξη ισχύος της παρούσης Συμφωνίας :

- το Πρώτο Μέρος θα αναβαθμίσει χωρίς καθυστέρηση :
  - το υπάρχον Γραφείο Συνδέσμου στην πρωτεύουσα του Δεύτερου Μέρους σε Πρεσβεία και
  - το υπάρχον Γραφείο Προξενικών, Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων στην πόλη Μπίτολα του Δεύτερου Μέρους σε Γενικό Προξενείο και
- το Δεύτερο Μέρος θα αναβαθμίσει χωρίς καθυστέρηση :
  - το υπάρχον Γραφείο Συνδέσμου στην πρωτεύουσα του Πρώτου Μέρους σε Πρεσβεία και
  - το υπάρχον Γραφείο Προξενικών Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων στην πόλη Θεσσαλονίκη του Πρώτου Μέρους σε Γενικό Προξενείο.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ FORA

ΑΡΘΡΟ 11

Τα Μέρη θα συνεργάζονται στενά, διμερώς, και στο πλαίσιο περιφερειακών Οργανισμών και πρωτοβουλιών με σκοπό να διασφαλιστεί η εξέλιξη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης σε μια περιοχή ειρήνης, ανάπτυξης και ευημερίας για τους λαούς της. Θα προάγουν και θα συνεργάζονται στη διαμόρφωση συνεργασιών σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και, μεταξύ άλλων στην αμοιβαία υποστήριξη υποψηφιοτήτων στο πλαίσιο διεθνών, πολυμερών και περιφερειακών Οργανισμών και θεσμών, όπως τα Ηνωμένα Έθνη, ο ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΡΘΡΟ 12

- Τα Μέρη συμφωνούν να ενισχύσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω τις διμερείς πολιτικές τους σχέσεις μέσω τακτικών επισκέψεων, συναντήσεων και διαβουλεύσεων σε υψηλό πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο.
- Τα Μέρη θα θεσπίσουν Ανώτατο Συμβούλιο Συνεργασίας (ΑΣΣ) των Κυβερνήσεων τους, με από κοινού επικεφαλής τους Πρωθυπουργούς τους.
- Το ΑΣΣ θα συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο και θα είναι το αρμόδιο όργανο για τη σωστή και αποτελεσματική εφαρμογή αυτής της Συμφωνίας και του απορρόντος εξ αυτής Σχεδίου Δράσης. Το ΑΣΣ θα λαμβάνει αποφάσεις και θα προωθεί δράσεις και μέτρα για τη βελτίωση και την αναβάθμιση της διμερούς συνεργασίας μεταξύ των Μερών και θα αντιμετωπίζει όλα τα ζητήματα που τυχόν προκύψουν κατά την εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας και του απορρόντος εξ αυτής Σχεδίου Δράσης, με στόχο την επίλυσή τους.
- Τα Μέρη είναι πεπεισμένα ότι η ανάπτυξη και η ενδυνάμωση των επαφών μεταξύ των πολιτών είναι απαραίτητες για την οικοδόμηση φιλίας, συνεργασίας και σχέσεων καλής γειτονίας μεταξύ των Μερών και των λαών τους. Θα υποστηρίξουν και θα ενθαρρύνουν επαφές και συναντήσεις μεταξύ των πολιτών τους σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα.
- Τα Μέρη θα υποστηρίξουν και θα ενθαρρύνουν επαφές μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών τους, καθώς και των θεσμών και των τοπικών αρχών, περιλαμβανομένων των συνεργατικών δράσεων και ανταλλαγών των νέων και των φοιτητών, με στόχο την ανάπτυξη καλύτερης κατανόησης και συνεργασίας μεταξύ των λαών τους.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΡΘΡΟ 13

Λαμβάνοντας υπ' όψιν το γεγονός ότι το δεύτερο Μέρος είναι

περίκλειστο κράτος, τα Μέρη θα καθοδηγούνται από τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας στο μέτρο που εφαρμόζονται τόσο στην πράξη όσο και όταν συνάπτουν συμφωνίες που αναφέρονται στο Άρθρο 18 της παρούσας Συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 14

- Τα Μέρη θα αναπτύξουν περαιτέρω την οικονομική συνεργασία τους σε όλους τους τομείς. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ενδυνάμωση, ενίσχυση και εμπάθωση της διμερούς τους συνεργασίας στους τομείς της γεωργίας, της ενέργειας, του περιβάλλοντος, της βιομηχανίας, των υποδομών, των επενδύσεων, του τουρισμού, του εμπορίου και των μεταφορών. Για να επιτύχουν αυτόν τον στόχο, τα Μέρη θα αξιοποιούν και θα χρησιμοποιούντα υφιστάμενα ΜΟΕ, τα οποία αποτελούν μία αμοιβαίως επωφελή βάση, η οποία θα μετεξελιχθεί σε Σχέδιο Δράσης.
- Τα Μέρη θα ενθαρρύνουν αμοιβαίες επενδύσεις και θα λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποτελεσματική προστασία τους, περιλαμβανομένων μέτρων κατά της υπερβολικής γραφειοκρατίας και για την υπέρβαση θεσμικών, διοικητικών και φορολογικών εμποδίων. Τα Μέρη θα προσδώσουν ιδιαίτερη έμφαση στη συνεργασία μεταξύ εταιρειών, επιχειρήσεων και βιομηχανιών του κάθε Μέρους.
- Τα Μέρη θα απέχουν από την επιβολή εμποδίων στη μετακίνηση ανθρώπων και αγαθών μεταξύ των εδαφών τους ή διαμέσου του εδάφους καθενός από τα Μέρη προς το έδαφος του άλλου. Τα Μέρη θα συνεργάζονται για τη διευκόλυνση των ως άνω μετακινήσεων, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο.
- Τα Μέρη θα αναπτύξουν και θα ενισχύσουν τη συνεργασία τους όσον αφορά στην ενέργεια, ιδίως δια της κατασκευής, συντήρησης και χρήσης διασυνδεδεμένων αγωγών φυσικού αερίου και πετρελαίου (υφιστάμενων, υπό κατασκευή και σχεδιαζόμενων) και όσον αφορά στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, περιλαμβανομένων των φωτοβολταϊκών, της αιολικής και της υδρο-ηλεκτρικής ενέργειας. Πιθανά εκκρεμή ζητήματα θα αντιμετωπισθούν χωρίς καθυστέρηση, με τη επίτευξη αμοιβαίως επωφελών διακανονισμών λαμβάνοντας σοβαρά υπ' όψιν την Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Πολιτική και το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Το Πρώτο Μέρος θα συνδράμει το Δεύτερο με κατάλληλη μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας.
- Τα Μέρη θα προωθούν, θα επεκτείνουν και θα βελτιώνουν συνεργασίες στους τομείς των υποδομών και των μεταφορών, καθώς και, στη βάση της αμοιβαιότητας, στους τομείς των οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων, αεροπορικών και επικοινωνιακών διασυνδέσεων, αξιοποιώντας τις καλύτερες διαθέσιμες τεχνολογίες και πρακτικές. Θα διευκολύνουν, επίσης, τη μεταξύ τους διαμετακόμιση αγαθών, φορτίων και προϊόντων μέσω των υποδομών, περιλαμβανομένων των λιμένων και των αερολιμένων στο έδαφος καθενός εκ των Μερών. Τα Μέρη θα τηρούν τους διεθνείς κανόνες και κανονισμούς αναφορικά με τη διαμετακόμιση, τις τηλεπικοινωνίες, τα σήματα και τους κωδικούς. Το Πρώτο Μέρος θα πράττει ωσαύτως στο μέτρο που και κατά τρόπο που αυτό είναι σύμφωνο προς τις υποχρεώσεις του που πηγάζουν από την ιδιότητά του ως μέλους στην ΕΕ και από άλλα διεθνή κείμενα. Το Δεύτερο Μέρος θα πράττει ωσαύτως στο μέτρο που και κατά τρόπο που αυτό είναι σύμφωνο προς τις υποχρεώσεις του που πηγάζουν από την ιδιότητά του ως μέλους σε διεθνείς, πολυμερείς ή περιφερειακούς θεσμούς ή Οργανισμούς στους οποίους μετέχει κατά τη χρονική στιγμή της έναρξης ισχύος της Συμφωνίας αυτής, καθώς και από την ιδιότητά του ως μέλους της ΕΕ, σε συνέχεια της προτεινόμενης έναρξης του σε αυτήν.
- Τα Μέρη θα επιδιώξουν τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων διασυνοριακών σημείων διέλευσης, όπως απαιτείται από τη ροή της κυκλοφορίας και την κατασκευή νέων διασυνοριακών σημείων διέλευσης με στόχο την ενίσχυση των μεταξύ τους τουριστικών και εμπορικών ροών.
- Τα Μέρη θα λάβουν μέτρα για την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και τη διατήρηση του φυσικού ενδιαίτηματος στα διασυνοριακά ύδατα και τον περιβάλλοντα χώρο και θα συνεργάζονται στην προσπάθεια μείωσης και εξάλειψης κάθε είδους μόλυνσης. Τα Μέρη θα επιδιώκουν να αναπτύξουν και να εναρμονίζουν στρατηγικές και προγράμματα για την περιφερειακή και τη διεθνή συνεργασία για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Τα Μέρη θα υποστηρίξουν τη διεύρυνση των τουριστικών ανταλλαγών και την ανάπτυξη της συνεργασίας τους στους τομείς του εναλλακτικού τουρισμού, περιλαμβανομένου του πολιτιστικού, θρησκευτικού, εκπαιδευτικού, ιατρικού και αθλητικού τουρισμού και θα συνεργάζονται για τη βελτίωση και την

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ

προώθηση των επαγγελματικών και τουριστικών ταξιδίων μεταξύ τους.

- Τα Μέρη θα θεσπίσουν μία Κοινή Υπουργική Επιτροπή (ΚΥΕ) για να επιτύχουν την καλύτερη δυνατή συνεργασία στους ανωτέρω τομείς της οικονομικής εταιρικής σχέσης, περιλαμβανομένης της οργάνωσης μεικτών επιχειρηματικών foras. Η ΚΥΕ, που θα συνέρχεται μία φορά το χρόνο τουλάχιστον, θα καθοδηγεί την πορεία της διμερούς οικονομικής συνεργασίας, τη συνολική εφαρμογή των σχετικών τομεακών δράσεων, συμφωνιών, πρωτοκόλλων και συμβατικών πλαισίων, καθώς και όλες τις σχετικές μελλοντικές συμφωνίες. Τα Μέρη ενθαρρύνουν τη στενότερη δυνατή επικοινωνία μεταξύ των Εμπορικών Επιμελητηρίων τους.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ, ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΑΡΘΡΟ 15

Στην εποχή της νέας βιομηχανικής επανάστασης και της δεύτερης εποχής των μηχανών, η εμβάθυνση της συνεργασίας μεταξύ Κρατών και κοινωνιών είναι απαραίτητη τώρα περισσότερο από ποτέ, ιδιαίτερα όσον αφορά σε κοινωνικές δραστηριότητες, τεχνολογίες και πολιτισμό, τόσο υπό τη στενή όσο και υπό την ευρεία έννοια. Για το σκοπό αυτό:

- Τα Μέρη θα αναπτύξουν και θα βελτιώσουν την επιστημονική, τεχνολογική και τεχνική συνεργασία τους, καθώς και τη συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης. Θα εντατικοποιήσουν τις ανταλλαγές πληροφοριών και επιστημονικών και τεχνικών εγγράφων και θα επιδιώκουν να βελτιώσουν την αμοιβαία πρόσβαση σε επιστημονικά και ερευνητικά ιδρύματα, αρχεία, βιβλιοθήκες και παρόμοια ιδρύματα. Τα Μέρη θα υποστηρίζουν πρωτοβουλίες επιστημονικών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων καθώς και ιδιωτών που στοχεύουν στη βελτίωση της συνεργασίας και στις ανταλλαγές στους τομείς των επιστημών, της τεχνολογίας και της εκπαίδευσης.
- Τα Μέρη θα ενθαρρύνουν και θα υποστηρίζουν εκδηλώσεις, καθώς και επιστημονικά και εκπαιδευτικά προγράμματα στα οποία θα συμμετέχουν μέλη των επιστημονικών και ακαδημαϊκών κοινοτήτων τους. Θα ενθαρρύνουν και θα υποστηρίζουν επίσης τη διοργάνωση διμερών και διεθνών συνεδρίων σε αυτούς τους τομείς.
- Τα Μέρη αποδίδουν μεγάλη σημασία στην ανάπτυξη της έρευνας επί των νέων τεχνολογιών και στην εφαρμογή και χρήση τους, περιλαμβανομένης της ψηφιακής τεχνολογίας και της νανοτεχνολογίας, κατά τρόπο που σέβεται το περιβάλλον και που αναβαθμίζει τις ικανότητες, δυνατότητες και γενικότερη ευημερία των πολιτών. Προς αυτόν τον στόχο θα αναπτύξουν τη συνεργασία μεταξύ των ερευνητικών τους κέντρων, μεταξύ των ερευνητών τους και μεταξύ των ακαδημαϊκών θεσμικών συστημάτων τους.
- Τα Μέρη θα δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη πολιτιστικών σχέσεων μεταξύ των δύο Κρατών, τις κοινωνίες τους και τις κοινωνικές τους ομάδες, δίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στις τέχνες, το χορό, τον κινηματογράφο, τη μουσική και το θέατρο. Υπό αυτό το πρίσμα, ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στον αθλητισμό. Θα προωθηθεί η διμερής συνεργασία στον τομέα της υγείας, περιλαμβανομένης της υγειονομικής περιθαλψης.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΑΡΘΡΟ 16

- Τα Μέρη θα συνεργάζονται στενά στον αγώνα κατά του οργανωμένου και διασυνοριακού εγκλήματος, της τρομοκρατίας, των οικονομικών εγκλημάτων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το έγκλημα που συνδέεται με την παράνομη διακίνηση ή/και εκμετάλλευση ανθρώπων, τα εγκλήματα που συνδέονται με την παραγωγή, παράνομη διακίνηση ή/και εμπορία ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, την παράνομη κατασκευή και διακίνηση πυροβόλων όπλων, τμημάτων και συστατικών τους και πυρομαχικών, την παράνομη εισαγωγή, εξαγωγή και μεταβίβαση της κυριότητας πολιτιστικών αγαθών, τα αδικήματα που αφορούν τις μεταφορές της πολιτικής αεροπορίας και το έγκλημα που συνδέεται με την πλαστογραφία ή/και λαθρεμπορία σιγαρέτων, οινόπνευματος ή καυσίμων.
- Τα Μέρη θα συνεργάζονται στενά στον τομέα πολιτικής προστασίας, δίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και διαχείριση φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών και στην

ανακούφιση από τις συνέπειες των καταστροφών. Έκαστο Μέρος μπορεί να κάνει χρήση της ειδικής εκπαίδευσης και εμπειρογνώμοσύνης του άλλου Μέρους και οποτεδήποτε είναι αναγκαίο και δυνατόν κάθε Μέρος θα παράσχει στο άλλο την ειδική υποδομή του, ειδικότερα στην πυρόσβεση. Τα Μέρη δύνανται να εξετάσουν την ίδρυση σχετικού μηχανισμού για συνδρομή στην εφαρμογή του παρόντος Άρθρου.

ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΡΘΡΟ 17

Τα Μέρη θα ενισχύσουν και θα επεκτείνουν την συνεργασία τους στον τομέα της Άμυνας, μέσω, μεταξύ άλλων, συχνών εκατέρωθεν επισκέψεων και επαφών της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας των ενόπλων δυνάμεών τους, την κατάλληλη μεταφορά τεχνολογίας και οικοδόμησης δυνατοτήτων, την συνεργασία στους τομείς της παραγωγής, ενημέρωσης και κοινών στρατιωτικών ασκήσεων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην εκπαίδευση προσωπικού την οποία τα Μέρη θα μπορούσαν να παράσχουν το ένα στο άλλο.

ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 18

- Από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, τα Μέρη θα καθοδηγούνται στις σχέσεις τους από τις διατάξεις των παρακάτω διμερών συμφωνιών που είχαν συναφθεί μεταξύ της πρώην Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και του Πρώτου Μέρους στις 18 Ιουνίου 1959:
  - Τη συμφωνία περί αμοιβαίων δικαστικών σχέσεων,
  - Την συμφωνία για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και
  - Την συμφωνία περί ζητημάτων υδρο-οικονομίας.
- Τα Μέρη συμφωνούν ότι, από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, όλα τα διεθνή κείμενα που δεσμεύουν διμερώς τα Μέρη θα παραμείνουν σε ισχύ, εκτός εάν καταργούνται ειδικά από την παρούσα Συμφωνία.
- Τα Μέρη θα διαβουλευθούν μεταξύ τους προκειμένου να εντοπίσουν άλλες συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ της πρώην Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και του Πρώτου Μέρους οι οποίες θα θεωρηθούν κατάλληλες για εφαρμογή στις αμοιβαίες τους σχέσεις.
- Τα Μέρη δεσμεύονται να διερευνήσουν όλες τις δυνατότητες σύναψης πρόσθετων διμερών συμφωνιών αναγκαίων σε σχέση με τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος.

Η ΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΓΔΜ ΓΙΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Το Υπουργείο Εξωτερικών της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, στη ρηματική διακοίνωση, με την οποία ενημερώνει για την ολοκλήρωση των συνταγματικών αλλαγών στην ΠΓΔΜ, προβαίνει στην εξής διευκρινιστική δήλωση:

- «Σύμφωνα με το γράμμα και το πνεύμα της Συμφωνίας νοείται ότι ο όρος “ιθαγένεια” του Δεύτερου Μέρους που ορίζεται στο Άρθρο 1 (3) (β) της Συμφωνίας ως “Μακεδονική / πολίτης της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας” αναφέρεται αποκλειστικά στην ιθαγένεια και δεν προσδιορίζει ή προκαθορίζει την εθνοτική ένταξη / εθνότητα [...]».**
- «Όπως αναφέρεται στο Άρθρο 1 (3) (γ), στο Άρθρο 7, και ειδικότερα στο Άρθρο 7 (3) και (4), η “Μακεδονική γλώσσα” αναφέρεται στην επίσημη γλώσσα του Δεύτερου Μέρους όπως αναγνωρίστηκε από την Τρίτη Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για την Τυποποίηση των Γεωγραφικών Ονομάτων, η οποία πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το 1977 και ανήκει στην ομάδα των Νότιων Σλαβικών γλωσσών».**

ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

ΑΡΘΡΟ 19

- Τα Μέρη θα επιλύουν κάθε διαφορά αποκλειστικά με ειρηνικά μέσα σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
- Σε περίπτωση που το ένα Μέρος θεωρεί ότι το άλλο Μέρος δεν δρα σύμφωνα με τις προβλέψεις της παρούσας Συμφωνίας, το Μέρος αυτό θα γνωστοποιήσει κατ' αρχάς στο άλλο Μέρος τις ανησυχίες του και θα αναζητήσει μία λύση μέσω διαπραγματεύσεων. Εάν τα Μέρη δεν μπορέσουν να επιλύσουν το ζήτημα διμερώς, μπορεί να συμφωνήσουν να ζητήσουν από το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών να κάνει χρήση των καλών υπηρεσιών του για την επίλυση του ζητήματος.
- Οποιαδήποτε διαφορά προκύψει μεταξύ των Μερών σχετικά με την ερμηνεία ή εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας και δεν έχει επιλυθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες που αναφέρονται στο Άρθρο 19(2), μπορεί να υποβληθεί στο Διεθνές Δικαστήριο. Τα Μέρη θα πρέπει πρώτα να προσπαθήσουν να συμφωνήσουν σε κοινή υποβολή κάθε τέτοιας διαφοράς στο εν λόγω Δικαστήριο. Ωστόσο, εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία εντός έξι μηνών ή μεγαλύτερου χρονικού διαστήματος όπως τα Μέρη αμοιβαία θα συμφωνήσουν, τότε κάθε τέτοιου είδους διαφορά δύναται να υποβληθεί από οποιοδήποτε από τα Μέρη μονομερώς.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 20

- Η παρούσα Συμφωνία θα υπογραφεί από τους Υπουργούς Εξωτερικών των δύο Μερών.
- Η παρούσα Συμφωνία υπόκειται σε κύρωση, σύμφωνα με την αλληλουχία της διαδικασίας που περιγράφεται στο Άρθρο 1(4).
- Από της ολοκλήρωσης των αναγκαίων εσωτερικών νομικών διαδικασιών για τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας όπως περιγράφεται στο Άρθρο 1, τα Μέρη θα ενημερώσουν το ένα το άλλο εγγράφως εντός δυο εβδομάδων. Η παρούσα Συμφωνία θα τεθεί σε ισχύ κατά την ημερομηνία παραλαβής της τελευταίας γνωστοποίησης από το εν λόγω Μέρος.
- Το Άρθρο 8(5) θα εφαρμόζεται προσωρινά, εκκρεμούσης της θέσης σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας. Εάν η παρούσα Συμφωνία δεν τεθεί σε ισχύ, η παρούσα Συμφωνία στο σύνολό της και κάθε διάταξή της ξεχωριστά, δεν θα έχει περαιτέρω ισχύ ή εφαρμογή, προσωρινή ή άλλη, και δεν θα δεσμεύει οποιοδήποτε από τα Μέρη με οποιοδήποτε τρόπο.
- Η διαφορά και τα εναπομείναντα θέματα που αναφέρονται στις αποφάσεις 817(1993) και 845(1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας θα θεωρούνται ότι έχουν επιλυθεί από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας.
- Το συντομότερο δυνατόν από τη θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, τα Μέρη ή ένα από τα Μέρη θα ενημερώσουν το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την θέση σε ισχύ της παρούσας Συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας θέσης της σε ισχύ, για την εφαρμογή της στα Ηνωμένα Έθνη.
- Η παρούσα Συμφωνία δεν στρέφεται εναντίον οποιουδήποτε άλλου Κράτους, οντότητας ή προσώπου. Δεν παραβιάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες που ήδη ισχύουν και που τα Μέρη έχουν συνάψει με άλλα Κράτη ή διεθνείς Οργανισμούς.
- Το Πρώτο Μέρος θα εφαρμόζει την παρούσα Συμφωνία σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από την συμμετοχή του στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη συμμετοχή του σε άλλους διεθνείς, πολυμερείς ή περιφερειακούς θεσμούς ή Οργανισμούς, καθώς και από άλλα διεθνή κείμενα. Ομοίως, το Δεύτερο Μέρος θα εφαρμόζει την παρούσα Συμφωνία σύμφωνα με τις υποχρεώσεις του που πηγάζουν από την συμμετοχή του σε διεθνείς, πολυμερείς ή περιφερειακούς θεσμούς ή Οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, στην συνέχεια της προτεινόμενης ένταξής του σε αυτήν.
- Οι διατάξεις της παρούσας Συμφωνίας θα παραμείνουν σε ισχύ για αόριστο χρονικό διάστημα και είναι αμετάκλητες. Δεν επιτρέπεται καμία τροποποίηση της παρούσας Συμφωνίας που περιέχεται στο Άρθρο 1(3) και στο Άρθρο 1(4).
- Η παρούσα Συμφωνία θα πρωτοκολληθεί στην Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών κατ' εφαρμογή του Άρθρου 102 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών μόλις τεθεί σε ισχύ.